

Byaplan för Södra Vallgrund

utarbetad vid ett allmänt möte 22.4.1997

uppdaterad 10.10.1999

uppdaterad i samband med ett allmänt möte 13.4.2008

uppdatering på medlemsmöte 10.1.2016

BYN IDAG

Befolkning

Invånarantalet är cirka 360. Under 80-talet föddes rekordmånga barn, 90-talet visade dock en sjunkande tendens. Trenden vände under senare delen av 90-talet genom nyinflyttningar och många barnafödslar och invånarantalet har bibehållits på samma nivå under 2000-talet. Byn behöver dock fler unga barnfamiljer för att trygga servicenivån i framtiden. Det verkar också klart att behovet av pensionärsbostäder ökar.

Boende

De flesta bor i egnahemshus dels av tradition och dels på grund av brist på hyresbostäder. Det finns endast ett fåtal tomma bostadshus, och ägarna är inte villiga att hyra ut dem. Ungdomarna flyttar till stan då det inte finns billiga hyresbostäder åt dem i hembyn, och risken är stor att de inte återvänder.

De pensionärer som inte klarar sig på egen hand är hänvisade till pensionärshemmet i Replot.

Kommunen har planerat tomtmark i byn som kunde marknadsföras bättre.

Företagsamhet, hantverk, näringsstruktur

Byn är inte längre jordbruksbygd. Det finns inga mjölkbönder kvar i byn och endast några spannmålsodlare/vallodlare i liten skala. Gårdsturism samt tillverkning av örtsalvor och hudvårdsprodukter tangerar jordbruket.

En traditionell skärgårdsnäring som fiske utövas yrkesmässigt endast av ett fåtal.

Det finns rätt många småföretagare inom diverse andra områden; kennel, snickeri, massör, kosmetolog, såg, åkeri, skogs- och grävmaskinsentreprenörer och ridstall. Hantverkstraditionen är stark i byn. En specialitet för byn är t.ex. Vallgrundströjan. Väldigt många sysslar med olika slag av träslöjd. Byn har också duktiga konstnärer.

Många av invånarna pendlar till fastlandet i arbete. Det finns inte tillräckligt med arbetsplatser i byn (förutom i lotshamnen, sjöbevakningsstationen och affären).

Det finns inga tomma industrifastigheter i byn.

Kommunikationer och vägar

Vägnätet är väl utbyggt, men underhållet av vägarna kunde förbättras. Många bussturer har tyvärr dragits in. Visserligen har de flesta hushåll bil, men för icke bilburna, speciellt äldre personer, är de allmänna kommunikationerna av yttersta vikt. Också av miljöskäl borde det finnas välfungerande kollektivtrafik som ett alternativ till privatbilism. Det finns inga avgränsade cykelvägar i byn. Båtklubben har under de senaste åren deltagit i projektet Solrutten som gjort att båtfarlederna förbättrats.

Turism och kultur

De mest kända turistattraktionerna i byn, förutom den vackra skärgården, är Fort Sommarö, Sommarösunds simstrand, Granösunds fiskeläge, Aava Kertun kotitila och Sommaröhallen.

I Sommaröhallen, som administreras av Byrådet, säljer regionens hantverkare och småföretagare sina produkter. Sommaröhallen har även ett kafé och ett bya-arkiv.

Byrådet ger ut en egen tidning, Söderbybladet, till alla hushåll i byn. Tidningen utkommer tio gånger per år.

Aava Kertun kotitila är en husdjursgård med äkta landsbygdsmiljö..

Nära Bullerås finns Granösunds fiskeläge - ett skärgårdsmuseum som drivs av Replot Skärgårds hembygdsförening.

Området kring Sommarösund har efter restaureringen kontinuerligt utvecklats, där finns i dag bl.a. simstrand, båtplatser, bastu, omklädningsrum, toaletter, gungor, beachvolley, cyklar att låna m.m.

Fort Sommarö är ett naturskönt område som drivs av Forststyrelsen. Byrådet har i samarbete med Forststyrelsen färdigställt en naturstig mellan Sommarösund och Fort Sommarö som är i användning av både turister och bybor. Byn har två officiella simstränder, en i Sommarösund och den andra vid Bullerås. Även vid Fort Sommarö finns en bra simstrand.

Jaktföreningen har tillsammans med Södra Vallgrund samfälligheter och Suomen Riistakeskus nyligen restaurerat Boträsket till en våtmarksmiljö för sjöfågel.

Byastugan mitt i byn är Marthaföreningens stolthet, inredd med gamla möbler och textilier.

Vallgrund hembygdsforskare ger ut "Vallgrund - min hembygd" böckerna.

Arkiv- och fotodokumentationsgruppen har hållit på i flera år och ordnar utställningar bl.a. i Sommaröhallen. Urklippsböckerna om byn och skärgården innehåller händelser sedan långt tillbaka i tiden.

I bya-arkivet har en studiecirkel fungerat i samarbete med SFV Bildning sedan år 2004.

Södra Vallgrund tillhör Unescos världs naturarv.

Servicenivån

Den kommunala servicen fungerar rätt bra, t.ex. hemservicen. Bokbussen kommer en gång per vecka.

Skolan finns ca 3 km från Södra Vallgrunds byacentrum i grannbyn Norra Vallgrund och har ca 55-60 elever.

Handelslaget, vilket ägs av medlemmarna (de flesta bybor) och har 2-4 anställda och bjuder på ett mångsidigt livsmedelsutbud, byggmaterial, samt medicinskåp och bränsleförsäljning. Handelslaget bjuder på unik service.

Sedan postkontoret i byn drogs in har handelslaget också fungerat som postombud.

Dessutom finns i byn en brandstation för frivilliga brandkåren.

Aktia bank ligger cirka 2 km från byns centrum.

Sportplanen är mellan byarna Södra och Norra Vallgrund

Föreningsliv och aktiviteter

Södra Vallgrund byaråd r.f. är aktiv inom byutvecklingen, driver Sommaröhallen, äger skötbåten Skäri-Mari samt underhåller och äger flera fastigheter i byn.

Uf Havsbandet har egen lokal, där det bl.a. ordnas teater, dans, kurser, pidro- och pingisspel, öppet hus och barnklubb.

Södra Vallgrund samfällighet administrerar båtplatsområdena vid Sommarösund, Kalvholmen och Skatan.

Norra och Södra Vallgrunds gemensamma vattendelägarlag förvaltar vatten- och tillandningsområdena i Vallgrund.

Södra Vallgrund jaktförening r.f. har under många år ordnat årlig soppdag för alla bybor och markägare samt röker många gånger per år kött i sin rökbastu, utöver sin ordinarie verksamhet.

Föreningarna samarbetar i olika evenemang, t.ex. byafesten i juli och Sommaröhallens julöppning i slutet av november.

Marthaföreningen, båtklubben och hembygdsforskarna och Vallgrund fiskargille är fler exempel på byns föreningar. I byn finns dessutom ett stort antal oregistrerade sammanslutningar t.ex. stavgångsgruppen, marthakretsen VardagsSmartha, mamma-barnklubb, syjuntor m.m. Dessutom är pensionärsföreningen, Röda Korset, Folkhälsan, IF Kvarken, Skärgårdens Musikskola, Replot skärgårds hembygdsförening och veteranföreningen gemensamma för hela skärgården.

Naturresurser

Förutom en ren natur och vänliga människor kan byn erbjuda fiskevatten, skogar, naturängar, jordbruksmark etc.

VISIONER FÖR FRAMTIDEN

Befolkning och boende

Bevara och återskapa kulturlandskapet.

Vi borde satsa på att få hit unga barnfamiljer genom att erbjuda dem förmånliga och attraktiva bostadstomter.

Kommunens område bör planeras med det snaraste, skulle göra byn enhetligare.

Gamla hus borde tas i bruk på nytt.

På sikt är målsättningen att bygga hyresbostäder för ungdomar och pensionärer, gärna kombinerat med dagvårdsverksamhet.

Företagsamhet, hantverk, näringsstruktur.

Det måste skapas fler arbetsplatser i byn, företagsamhet bör uppmuntras.

Kommunen borde underlätta för småföretag att etablera sig i byn.

Bärodling och fårskötsel, samt fiske kunde vara lämplig bisyssla åt några av byns invånare.

Kommunikationer, vägar

Vägarnas kvalitet bör förbättras, t.ex. vägarna ut till Kalvholmen och Skatan.

Cykelleder bör byggas i anslutning till byacentrum och till skolan i Norra Vallgrund. Vandringsleder och naturstigar planeras.

Övergångsställe mellan Sommaröhallen och handelslaget borde skapas för att trygga trafiken i by-centrum.

Cykelväg mellan Bullerås och Markvägen skulle förkorta avstånden mellan bya-områden.

Turism och kultur

Övernattningsmöjligheter, lunchrestaurang och Bed&Breakfast kunde vara bra att i framtiden kunna erbjuda turister.

Mera infopunkter både för turister och andra.

Samarbete med andra lokala turistföretag borde fås till stånd för att utveckla befintliga tillgångar.

Upplevelseturism i form av guidade fisketurer, vintertid skulle pimpelfiske passa in i byn.

Marknadsföra oss bättre med allt det som redan finns i byn.

Servicenivån

Den service som finns bör bibehållas, kommunens service kunde förbättras.

Vi måste slå vakt om vår gemensamma skola med Norra Vallgrund och se till att elevantalet räcker till.

Byn skall slå vakt om handelslaget.

Förnya våra hemsidor och göra dom mer informativa och lättillgängliga för bybor.

Föreningsliv och aktiviteter

Byrådet skall uppmuntra föreningarna till aktivitet.

Se om möjlighet finns till en gemensam deltidsanställd fastighetsskötare till byns föreningars fastigheter.

En ungdomsledare skulle vara bra, samt fler ledare inom idrotten.

Musikutövning borde stimuleras, det är ont om musikanter i byn.

Om möjligt kunde en blandad kör bildas.

Naturresurser

Inom alla områden borde miljöeffekter beaktas.

Jordbruk med ekologisk inriktning, specialodlingar o.dyl.

Lekplatser för fisk bör iståndsättas.

Landskapet bör hållas öppet!

VÅR BY PRIORITERAR

Allt som är av intresse för byborna, samt det som finns upptaget under rubriken “Visioner” i denna byplan